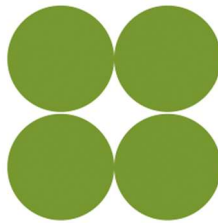

Academische zitting

20 jaar

Vereniging voor Agro-experten vzw

OXALIS BUREAU

Voorwoord

Bij de totstandkoming van deze vereniging hebben Marnix Pattou, Eddy Lefevere en ikzelf lang gedebatteerd over een passende naamgeving. Er bestond toen een losse groep die zich de 'Perzijschatters' noemde, maar kwam toen te eng. In diezelfde tijdsgeest werd ook de evolutie naar de semi-industriële land- en tuinbouw ingezet. Tegelijkertijd kwamen hoe langer hoe meer regelgevingen, wetten en decreten tot stand m.b.t. de land- en tuinbouw. Deze transitie brachten een toenemend complexiteit in de agrosector tot stand.

We hebben lang getwijfeld of we het woord 'Expert' wel in onze naamgeving zouden vermelden: was dit niet te elitair? Wanneer mag men zich überhaupt 'expert' noemen? Hoe is de perceptie van de afnemer van onze diensten? Welke connotatie brengt de naamgeving 'expert' teweeg?

Bijgevolg kwamen er lange debatavonden rond deze morele, ethische en praktische vragen, weliswaar aangevuld met de nodige natjes en droogjes.

De conclusie was dat het woord of titel van 'expert' een containerbegrip is dat vele ladingen dekt. We meenden dat iedereen die op basis van kennis, ervaring of onderzoek zichzelf als expert beschouwt, dit ook zo mag benoemen.

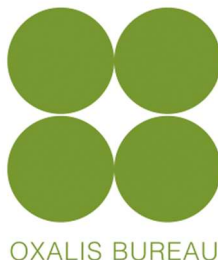
De doelstelling van deze vereniging was een multidisciplinaire groep experts samen te stellen, die elk op hun manier affiniteit hebben met de agrosector en in die context is de vereniging 'Agro-Experten' ontstaan.

Er is ook nog een kleine anekdote in verband met de statuten: er was toen net een nieuwe wetgeving omtrent vzw's uit. In diezelfde periode fuseerden ook de toenmalige West-Vlaamse Kamers van Koophandel naar één West-Vlaamse Kamer, met nieuwe statuten. De oprichtingsstatuten van onze vzw zijn in feite een copy-paste van hun nieuwe vzw.

Met collegiale groeten

Piet Vandendriessche

17.11.2021

Expertise versus bemiddeling

Expertise

Zoals aangegeven is een expert - en bijgevolg een expertise - een containerbegrip.

Wel kennen quasi alle expertises hun oorsprong in een probleemstelling, een geschil, of een – al dan niet escalerende - conflictsituatie, tussen de aanvrager en derden.

Denken we maar aan materies als het invullen van de oppervlakte-mestbankaangifte, het opmaken van pachtcontracten, de aan- en verkoop van agrobedrijven, het energievraagstuk, schaderegeling, etc.

Bemiddeling of mediation

Bemiddeling is een term die vaak onterechte of in onjuiste context wordt gebruikt.

Bemiddeling is immers een juridische term, die in het gerechtelijk wetboek art. 1724- 1737 gedefinieerd staat. Het omvat drie basiselementen: partijen nemen zelf beslissingen, partijen hebben evenveel invloed en partijen zijn grondig geïnformeerd

De bemiddelaar is een onpartijdige derde, die de communicatie faciliteert en de partijen laat streven naar een oplossing voor het geschil of conflict.

Een bemiddelingsovereenkomst met een erkend bemiddelaar heeft dezelfde waarde als een vonnis. Lijst van de erkende bemiddelaars staat dan ook gepubliceerd op website FOD Justitie, - Federale Bemiddelingscommissie.

Verschilpunten

Het grote verschil tussen een expert en een erkend bemiddelaar is dat een expert een objectief technisch oordeel of advies geeft over de voorgelegde kwestie, ook als dit oordeel of advies niet de goedkeuring van de partijen draagt.

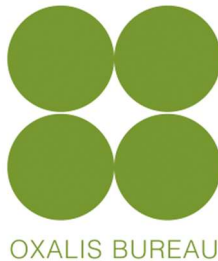
Een erkend bemiddelaar oordeelt niet over de kwestie, hij tracht de communicatie en dialoog tussen de partijen te faciliteren, in die mate dat partijen zelf tot een oordeel en beslissing komen, die dan ook hun goedkeuring inhoudt.

Enkele evoluties in de expertisewereld

Schaalvergroting en globalisering in de agrosector

Vandaag zitten tal van agrariërs in de tang door tegenstrijdige evoluties: enerzijds dalende Europese subsidies en krimpende prijzen voor hun producten, anderzijds stijgende prijzen voor zaadgoed en meststoffen, machines, brandstoffen, enz. Een aantal landbouwers zal de agrarische activiteit moeten stopzetten, andere zullen zich verder moeten adapteren met combinaties van activiteiten zoals ecotoerisme, specialisatie van teelten en nog verdere schaalvergroting en mechanisatie.

Deze evolutie leidt er voor sommige landbouwers toe dat zij noodgedwongen beroep moeten doen op de vereniging “Boeren op een kruispunt“. De schaalvergroting leidt quasi tot het industrialiseren van de boerenstiel, met een verticale integratie van alle productie- en verwerkingsprocessen.

Voortschrijdende verwetenschappelijking

- DNA – GGO's

Twintig jaar geleden waren genetisch gemodificeerde gewassen een embryonaal gegeven. Met de voortschrijdende kennis van het DNA en rekening houdend met de inkrimping van gronden en ook milieuvariabelen zoals klimaat en de restrictie in gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zullen de genetisch gemodificeerde gewassen misschien nog een toekomst bieden voor onze gewesten.

- Detectie van actieve stoffen leidt ertoe dat het product die de consument krijgt op zijn bord, als veilig en gezond mag worden beschouwd.

Differentiële vermarkting in agrosector

De opgang van de contractteelten voor de industrie is een eerste differentiatie geweest in de vermarkting van het geteelde product. De teler levert een basisproduct aan de verwerker, die er een eindproduct voor de consument van maakt.

Het einde van de coöperatieve veilingen/ tussenhandel?

Schaalvergroting leidt zowel bij de agrariërs en de aanbieders als de consument naar een ander soort vermarkting. De zelfstandige buurtwinkel, groenten speciaalzaken, slagerij of bakkerij verdwijnen. Bijvoorbeeld: de Kortrijkse Groothandelsmarkt was bij de oprichting van onze vereniging nog een florissant gebeuren waarbij kwekers en groothandelaars hun agroproducten aanboden aan de detailhandelaars van ver buiten de grenzen van Kortrijk. Heden is dit een lege halplaats, mede door het verdwijnen van de buurtwinkels.

Het is op vandaag eigenlijk onmogelijk om als afgestudeerde een eigen land- of tuinbouwbedrijf uit de grond te stampen, gezien het vrij hoge startkapitaal. Daar komt nog de grondschaarste bij. Dat is nu hot item voor grondspeculanten, die wél astronomische bedragen kunnen betalen voor landbouwgrond. Er zijn nu al warenhuizen die zelf een land- of tuinbedrijf opkopen en runnen. Wordt deze tendens verder gezet, dan kan men ervan uitgaan dat de tussenhandel en de veilingen weinig tot geen toekomst meer kennen.

Juridisering van de maatschappij

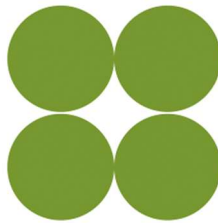
De gerechtelijke instanties

Sedert de Dutroux-affaire is ook het gerecht sterk geëvolueerd, mede door het Octopusakkoord. De Universiteit Gent was de voorloper om recht te doceren voor (toekomstig) gerechtelijk experts. Eerste lichting is afgestudeerd in 2000. Andere Postacademische opleidingen volgden, zoals: Opleiding in Expertisetechnieken, Multidisciplinair Forensisch onderzoek.

Sedert kort is er een nationaal register voor gerechtsdeskundigen.

Dit centraal register zal allicht het deskundigenonderzoek ten goede komen, echter dienen we ook te beamen en vast te stellen dat tal van gespecialiseerde experts hebben afgehaakt omdat de opgelegde criteria voor hen geen enkele toegevoegde waarde hebben gecreëerd.

Bij de magistratuur merken we eveneens een evolutie: Rechters zijn vaker geneigd om zelf een plaatsafstapping te doen, vergezeld van een technisch expert die ter plaatse een advies kan verlenen. Het komt de rechtsonderhorige ten goede

OXALIS BUREAU

Advocatuur

Er is een tendens dat de generalistische rechtspleiters zich beginnen te specialiseren. Eertijds stelde de advocaat zich op als de meritocraat van het recht. Heden kunnen we vaststellen dat er advocaten zijn die zich specialiseren in agrarisch recht.

Het recht

Het nieuwe Burgerlijke Wetboek, met het goederenrecht, het nieuwe bewijsrecht zijn eveneens evoluties die de dynamiek van expertises en bemiddeling positief beïnvloeden.

Rechtsbijstandsverzekeraars

De evolutie van de rechtsbijstandsverzekeraars is een zegen voor degenen die dergelijke polis hebben afgesloten en geconfronteerd worden met een gebeuren waarbij hij genoodzaakt is zijn verlies te recupereren. Meestal is dit voor extra-contractuele aangelegenheden. Voor contractuele aangelegenheden is er nog een drempel te overwinnen bij de rechtsbijstandsverzekeraars. Evenzeer is er een bewustwording nodig bij degenen die verbintenissen aangaan met leveranciers die behoren tot een conglomeraat, multinationals, etc. Bij een contractueel geschil is het vaak David tegen Goliath, waarbij de geteisterde diep in eigen zak moet tasten om eventueel zijn gelijk te bewijzen.

Industrialisering – mechanisering – digitalisering – informatisering

Zin en onzin van data

Sommigen zijn van mening dat alles terug te vinden is in data. Meer nog een deel van die groep meent dat enkel het verifiëren van data altijd leidt tot een éénduidige oplossing van de probleemstelling.

Voor de informatisering – digitalisering had men ook zo'n hardleerse groepen, die in de overtuiging zijn/waren dat alles terug te vinden is op papier en als er *geen schriftelijk bewijs is/was* werd de opgegeven probleemstelling al in vraag gesteld.

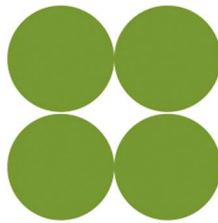
De agrosector wordt nog steeds gedomineerd door handenarbeid en door externe variabelen waar de mens nog geen vat op heeft, bv. zoals het weder. Er wordt vaak vergeten door die liefhebbers van data, dat de input een materiële fout kan bevatten en dat data maar bestaat, wat men als mens input of programmeert. De data is meestal een summiere synthese van de gepresteerde handelingen om tot een product te komen.

Informatisering land- en tuinbouw

Ook de agrosector wordt sterk geïnformatiseerd: gps-systemen met geheugenfuncties, zelfrijdende tractoren, verregaande informatisering van teeltopvolging, substraat- en klimaatcomputersturing, etc.

Mechanisering – arbeid – arbeidsmigratie - arbeidsveiligheid

Door de mechanisering wordt er nog effectiever en efficiënter gewerkt, toch blijft handenarbeid typisch voor de agrosector. Mede door de schaalvergroting doet de agro-ondernemer beroep op buitenlandse werkkrachten. Echter van zodra het sociaal klimaat in hun landen van herkomst verbeteren, is het evident dat deze werkkrachten hun beroep dicht bij hun huis en gezin zoeken. Daarom zal voor het komende decennium het een uitdaging worden om de mechanisering en automatisering verder uit te bouwen, gezien het voorspelde tekort aan arbeidskrachten.

OXALIS BUREAU

De agrosector scoort traditioneel hoog in arbeidsongevallen. Er waren 378 geregistreerde arbeidsongevallen in 2020 in Vlaanderen. Ongetwijfeld zijn deze cijfers onderschat en is er een dark number. Het blijft een uitdaging om arbeidsveiligheid en welzijn op het werk nog meer te stimuleren en te activeren. Maar door de grote diversiteit van nationaliteiten die werkzaam zijn in de agrosector is de taalbarrière een obstructie.

Media – politiek – publieke opinie

Lang geleden had men een duidingsprogramma “voor Boer en Tuinder” over het reilen en zeilen in de agrosector. Op vandaag zijn we verzeild geraakt in een ratrace van sociale media waarbij one liners de toon zetten, jammer genoeg is dit meestal éénzijdige subjectieve negatieve sfeermakerij. Positieve one liners trekken blijkbaar geen hits aan.

De traditionele media zijn quasi geëvolueerd naar sensatiemedia, waarbij de grond van de kwestie nog maar zelden wordt belicht. De nieuwszenders concurreren onderling om als eerste subjectief-negatief te berichten over de land- en tuinbouwer en de ‘lijdzame’ burger, zonder vooraf een grondig onderzoek te voeren. Deze geconstrueerde nieuws-informatievoorziening leidt tot een publieke opinie, waarbij niet zelden subculturen hun eigen waarheid eraan verbinden.

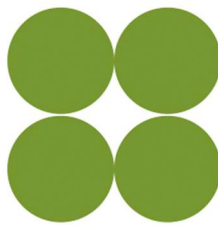
Om hun electoraat te beschermen worden deze luide roepers al te vaak aanhoord door de politiek onder het lijdzame oog van de stilzwijgende massa. Deze laatste groep heeft eerder nood aan een debat ten gronde waarbij de pro’s en contra’s van het issue worden benaderd, om zo tot een rechtvaardig weloverwogen beleidsbeslissing te komen.

Het defederaliseren van het land en het overhevelen van welbepaalde bevoegdheden naar de gewesten is in theorie en op papier een prachtig manuscript, maar de werkbaarheid te velde is niet evident. De regelneverij die er ontstaat in die gewesten leidt tot quasi ongelijke concurrentie in Belgenland, laat staan ten aanzien van onze buurlanden of mondiaal.

Individualisering

De opkomst van het internet brengt veel positieve aspecten met zich mee. Echter merken we in de expertisewereld maar al te vaak dat de betrokken partij te rade is gegaan bij Google en Wikipedia. Deze informatie wordt uit de context getrokken of krijgt afleidingen om de eigengemaakte waarheid en het gelijk te bevestigen. In die context is er een stijgende assertiviteit die soms overslaat in agressiviteit.

De individualisering kent een onomkeerbare evolutie: veel dienstverlenende bedrijven sluiten filialen en bannen menselijk contact (vakspecialist). Bij vragen dient men te beschikken over een app om zijn probleem mee te delen aan een robot die dan alle oplossingen kent? Uiteraard kan men maar een antwoord krijgen van datgene wat als data werd ingeput door de programmeur.

OXALIS BUREAU

Ecologisme, een vloek of uitdaging

Het aantal actieve stoffen die nu nog kunnen worden aangewend (vb pesticiden) zijn quasi gedecimeerd ten aanzien van twintig jaar geleden. Het wordt een strijd om entomologische en/of pathologische druk te anticiperen. Professionelen dienen nu over een fytolicensie te beschikken. Als men echter men bepaalde lobbygroepen aan het woord laat, streven zij naar afschaffing van het gebruik van pesticiden in 2030.

In Glasgow heeft men een voorakkoord bereikt. Of de uitwerking op mondiaal vlak zal leiden tot een effectiviteit valt nog te bezien. Het protectionisme van de grote landen staat in schril contrast met de naarstige doelstelling van het kleine Vlaanderen.

In Vlaanderen is men bevreesd welke weerslag bv. het stikstofarrest zal hebben op de verdere ontplooiing in de agro-sector. De mestregulering, de CO2 regulering, de restricties in verband met methaanuitstoot, het willen stopzetten van het gebruik van fossiele brandstoffen, etc.

Fossiele brandstoffen zijn nog steeds de energiebron van de agro-sector. Tractoren, landbouwmachines, warmtekrachtkoppelinginstallaties, etc. allen werken zijn op fossiele brandstoffen. Het terugdringen van het gebruik vanuit ecologisch standpunt is een waardevol idee. Maar is men klaar om deze transitie versneld in te zetten, welke impact zal dit hebben op de bedrijfscontinuïteit wetende dat het gebruik van bv. biomassa, geothermie, etc. niet volstaat aan de energievraag. De zoektocht naar alternatieven is nog niet uitgelopen.

Klimaat - natuurrampen

Tot 2020 kon de land- en tuinbouwer beroep doen op het Rampenfonds. Er kan nog een tussenkomst zijn als de land- of tuinbouwer minimum een deel van zijn areaal heeft laten verzekeren bij een private verzekeraar. De overheid stimuleert dit systeem door 65% van de premie te subsidiëren. Qua ideologie is dit een prachtig uitgekend systeem, echter kunnen we vaststellen dat deze ideologie quasi volledig smelt als sneeuw voor de zon omdat de polisvoorwaarden van die private verzekeraars of coöperatieven dermate restricties inhouden voor de verzekeringnemer, waarbij men zich de vraag kan stellen of dit wel de doelstelling was van de overheid.

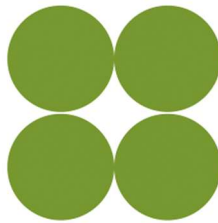
Anderzijds als de 65%- injectie verdwijnt, wordt dit voor de verzekeringnemer niet meer betaalbaar rekening houdend met de restrictieve polisvoorwaarden, premiehoeveelheid gecorreleerd aan de marges die er zijn voor het te verzekeren product.

Het hoeft geen betoog als men dit systeem wenst aan te houden voor onze voorzieners van voeding, dat dit door agro-experten hergemoduleerd zal moeten worden.

Verzekeringssector

We merken een evolutie naar progressieve versus conservatieve maatschappijen.

Progressieve verzekeringsmaatschappijen zien schaderegeling als een speerpunt van hun maatschappij die een verstevigend karakter geeft aan hun imago. In die optiek doen zij meestal beroep op vakspecialisten, wat meestal resulteert in een afhandeling die een gevoel van welbehagen geeft bij de protagonisten en de antagonist. Dit komt de maatschappij onrechtstreeks ten goede. Diezelfde progressieve verzekeringsmaatschappijen gaan nog een stap verder en schakelen de vakexpert-schaderegelaar in om hun - toekomstig - cliënteel een polis op maat te leveren door een grondige en adequate risicoanalyse. In die context ontstaat er een constructieve symbiose en participatie.

OXALIS BUREAU

Conservatieve verzekeringsmaatschappijen daarentegen stagneren in hun eigengemaakt klassiek model, waarbij schade afhandeling eerder als een last en kost wordt aanzien. In dat model worden bulkcontracten afgesloten met quasi conglomeraten van expertiseburelen die pretenderen alle kennis in huis te hebben. Het hoeft dan ook geen betoog dat er voor alle betrokkenen een negatieve connotatie is bij het schadegebeuren. Het conservatieve leidt ook steeds meer tot verrassingen bij hun verzekerden: de bedrijfsdynamiek en hun nieuwe activiteiten zijn niet mee geëvolueerd in hun verzekeringspolis, wat resulteert in financiële calamiteiten en soms tot menselijke drama's leidt.

7

De evolutie van de expert zelf

Twintig jaar terug beperkte de opdracht in schaderegeling zich tot een schadevaststelling en een mathematische financiële schadebenadering. Tegenwoordig wordt er verwacht van de agro-expert dat hij met alle voorgaande niet limitatieve aspecten rekening houdt.

De agro-expert dient naast kennis van de materie en juridische context evenzeer te beschikken over de nodige empathie en diplomatie om het conflict met zijn technisch oordeel te stuwen naar een oplossing.

Het continue afwegen tussen de belangen van de opdrachtgever en de bekommernissen en bezorgdheden van de betrokkenen, waarbij neutraliteit en objectiviteit van de agroexpert voorop staat, blijft steeds een evenwichtsoefening.

Evoluties in bemiddeling

De evolutie in bemiddeling is positief en voortschrijdend, dit ondermeer door invloed van multinationals en ook wel KMO's. Zo vermelden de duur- en onderhoudscontracten tussen energiebedrijven en de eigenaars van WKK's, een clause die bepaalt dat bij een geschil er eerst een bemiddelingspoging met een erkend bemiddelaar wordt ondernomen.

Evenzeer wordt op meso niveau (vb groothandelaar ten aanzien van zijn reguliere professionele afnemer) in de verkoopcontracten een clause rond bemiddeling ingelast.

Ook een selecte club van rechtsbijstandsverzekeraars promoten deze geschiloplossingsweg.

Ook werkgevers en werknemers zijn deze geschiloplossingsweg genegen.

De grote afwezigheid in deze tendens zijn de overheidsinstellingen en parastatalen, die nog steeds zweren bij eigen gelijk en lange processen niet schuwen.

Evolutie van de erkende bemiddelaar

Bij de verplichtte opleiding tot bemiddelaar heeft men de basismodule en daaropvolgend de specialisatiemodules. Dit werd oorspronkelijk opgedeeld in Familiale, Burgerlijke, Commerciële en Sociale bemiddeling. Heden bestaat deze opdeling niet meer voor de federale bemiddelingscommissie. Ze laten de opleidingscentra vrij om naast de basisopleiding zelf specialismen in te vullen. In die context heeft de Rijksuniversiteit Gent en de Universiteit van Antwerpen in hun specialisatiemodule nu een luik bemiddelen in verzekeringskwesties voorzien.